Obituari Dr. Castells

El Dr. Eduardo Castells Cuch, membre emèrit de la Cirurgia Cardiovascular Catalana i Espanyola, ens ha deixat el passat 22 de febrer als 80 anys.

Eduardo Castells va néixer el 1940 a Barcelona. Fill de metge, es va sentir, des de petit, cridat a seguir el mateix camí professional del pare. Va cursar els seus estudis a la Facultat de Medicina de Barcelona on es va llicenciar el 1964. Durant aquest període de la seva formació es va sentir atret per la cirurgia i va tenir els primers contactes amb aquesta disciplina a l'Hospital Clínic com a alumne intern del Servei d'Urgències. Posteriorment va continuar la seva formació quirúrgica en el Servei de Cirurgia General del Dr. Masferrer a la Quinta de Salud La Alianza de la mà del Dr. Miquel Puig Massana iniciant amb ell, a qui sempre va considerar el seu mestre, una col·laboració estreta que es va mantenir al llarg de tota la seva vida professional.

Fruit d'aquesta simbiosi, seguint els passos del seu mestre, es va interessar per una nova especialitat emergent, la cirurgia cardiovascular. Van realitzar, sota els auspicis del Dr. Masferrer a la Quinta de Salud La Alianza les primeres intervencions de Cirurgia Cardiaca Tancada amb resultats satisfactoris, el què els va portar a proposar-se de realitzar intervencions de més envergadura i complexitat com eren les de cor obert.

Mogut per les ànsies d'aprendre i una innata inquietud científica es va dedicar a preparar-se per poder exercir aquesta nova especialitat i per aconseguir-ho va començar la seva formació en Cardiologia Clínica i Hemodinàmica per tal d'obtenir uns sòlids coneixements d'aquesta especialitat íntimament lligada a la Cirurgia Cardíaca. Posteriorment, en no haver-hi en aquell temps al nostre país centres que practiquessin de manera prioritària aquesta especialitat, se'n va anar a Lió (França) per integrar-se a l'equip de Cirurgia Cardiovascular dels Dres. Santy i Michaud a l'Hôpital Edouard Herriot. A més de l'ensinistrament quirúrgic va dedicar una especial atenció a l'aprenentatge del maneig de la circulació extracorpòria.

Una vegada tornat a Barcelona va continuar amb la seva formació quirúrgica però cada vegada més enfocat en la Cirurgia Cardíaca. Per progressar-hi va realitzar estades en diferents centres europeus com el del Dr. Dubost a París i dels Dres. Ross i Yacoub a Londres.

El 1966 e Dr. Puig Massana va ser nomenat Cap de Servei de Cirurgia Cardiovascular del Centre Quirúrgic San Jordi. Centre Monogràfic dedicat a les malalties cardiovasculars que avançant-se al seu temps tenia com a prioritat crear una unitat medicoquirúrgica capaç d'oferir als pacients cardiològics una atenció global. Així doncs el Dr. Puig Massana es va traslladar amb tot el seu equip en el qual el Dr. Castells era un dels seus col·laboradors més qualificats. En pocs anys el Servei de Cirurgia Cardíaca d'aquest centre es va convertir en un dels centres pioners més importants del país homologable als serveis més prestigiosos dels països del nostre entorn.

Integrat dins del "staf" de l'esmentat centre la seva inquietud investigadora el va portar a responsabilitzar-se d'un tot just creat laboratori de cirurgia experimental on va treballar en perfeccionar les tècniques de circulació extracorpòria i els homoempelts valvulars. Alhora per incrementar bagatge quirúrgic va aconseguir ser admès, pel període d'un any com "Fellowship", en el Servei de Cirurgia Cardiovascular del Dr. D. A. Cooley al "Texas Heart

Institut” de Houston, als Estats Units.

El 1973 es va traslladar a l’Hospital de Bellvitge, en aquell temps Residència Príncep d’Espanya, per incorporar-se a un nou Servei denominat de Patologia del Cor que integrava tant Cardiologia com Cirurgia Cardíaca, una idea summament innovadora per a l’època, que posteriorment va ser implantada, amb el nom d’Instituts Cardiovasculars, a nombrosos hospitals del nostre país. Va exercir el càrrec de Jefe de Secció de Cirurgia Cardíaca durant 17 anys fins a la jubilació el 1990 del Dr. Puig Massana en què, per concurs oposició, va aconseguir la plaça de Cap de Servei.

El 1979, va participar juntament amb altres cirurgians cardíacs catalans, en la fundació de la Societat Catalana de Cirurgía sent elegit President i per això encarregat d’organitzar el Primer Congrés de l’esmentada Societat . Ho va dur a terme amb eficàcia aconseguint una gran difusió dins del col·lectiu de la Cirurgia Cardíaca europea i mundial, com es va evidenciar per l’assistència de nombrosos especialistes de diversos països.

Com a nou Cap de Servei de Cirurgia Cardíaca de l’Hospital de Bellvitge va aconseguir implementar el programa de Trasplantament cardíac i d’Assistència Circulatòria Mecànica. La seva coneguda tenacitat, tant en la feina diària com en les relacions amb els òrgans de gestió sanitària, va fer possible que el 1992 es realitzés el primer trasplantament cardíac a l’Hospital, alhora que el tractament de la Insuficiència Cardíaca aguda mitjançant l’Assistència Circulatòria Mecànica.

En els anys següents aconsegueix, a més d’incrementar d’una manera important l’activitat quirúrgica habitual, desenvolupar els dos programes fins a portar-los, en el cas del trasplantament, a igualar i moltes vegades superar en nombre i resultats els principals hospitals espanyols i pel que fa a l’Assistència Circulatòria Mecànica ser centre de referència a nivell de Catalunya. És necessari posar en relleu l’aportació personal ingent i impagable que el Dr. Castells va dur a terme en aquests primers anys ja que és conegut i reconegut per tots els seus col·laboradors la total dedicació que el feia estar tots els dies de l’any i a qualsevol hora a disposició de l’equip.

Serveixi com a mostra d’això el següent episodi. Estant en el Congrés Nacional de la Especialitat a Oviedo vam rebre l’avís que hi havia un donant compatible i s’havia acceptat per a trasplantament. Immediatament va contactar amb mi i em va dir, i cito textual: “Com no hi ha cap altre sistema de transport crec que un de nosaltres dos hauria de contractar un taxi per desplaçar-nos immediatament a Barcelona”. Després d’una petita conversa i, amb el suport de la Dra. Álvarez de Toledo, cap d’anestèsia i esposa del Dr. Castells, vam aconseguir fer-lo desistir i reconèixer que havia estat una reacció reflexa i més sabent que l’equip de Barcelona estava perfectament capacitat per realitzar el trasplantament

L’any 2002, va fer oposicions i va aconseguir el càrrec de Professor titular de Cirurgia amb l’adscripció a Cirurgia Cardíaca de la Unitat Docent de l’Hospital de Bellvitge de la Universitat de Barcelona En el 2007 va realitzar la implantació del primer ventricle esquerre permanent al país amb un resultat excel·lent. Al capdavant del seu equip va continuar la seva activitat assistencial i docent fins al 2011, any de la seva jubilació.

Al jubilar-se va abandonar tota activitat mèdica, es va refugiar pintura i en activitats solidàries. Va col·laborar estretament amb “L’Associació de Discapacitats visuals de Catalunya” aportant-los no només la seva experiència pel que fa a tasques organitzatives sinó també proporcionant-los múltiples contactes mèdics i paramèdics que els han permès

créixer i expandir-se.

Si important ha estat el seu vessant quirúrgic i científic no ho és menys la seva faceta humana, era una persona afable i propera disposada sempre a donar-te suport i ajudar-te. La seva personalitat estava marcada per la seva tenacitat que el feia no abandonar un projecte o un malalt fins a estar segur que no existia cap possibilitat. Era un devot de la seva família però sobretot de la seva dona Mari Carmen a la que va conèixer en un quiròfan i va compartir amb ella no només la vida quotidiana sinó hores i hores de feina. Han viscut una dilatada i feliç vida en comú

La seva gran humanitat el va fer molt estimat dels seus pacients arribant a ser per a tots ells un referent obligat com li van demostrar fins i tot després de cessar la seva activitat quirúrgica. Tots els seus col·laboradors i amics hem considerat un privilegi haver treballat amb el Dr. Castells, havent-se creat una relació tan profunda d'afecte que ens ha fet sentir immensament la seva pèrdua. Serveixi aquest record de la seva trajectòria professional i humana com a reconeixement a tota una vida dedicada a la cirurgia cardiovascular.

Descansi en pau.

Dr. Emili Saura